

1970–1975 között a fejlődés felgyorsult (1975-ből már 185 vonatkozó tárgyú dokumentumot regisztráltak az említett bibliográfiák);

1975-től kezdve az évente megjelenő publikációk száma bizonyos csökkenést mutat (ez a megállapítás azonban részben a legutóbbi évek anyagát nem teljességben feldolgozó bibliográfiákon alapszik);

bizonyos következtetések arra mutatnak, hogy a tárgykörbe tartozó publikációk évi mennyisége 1980-ban fog tetőzni.

Az irodalmi források megoszlása:

	db	%
Folyóiratcikk	618	59
Konferencia-anyag	255	24
Kutatásjelentés	116	11
Szemle	30	3
Könyv	20	2
Disszertáció	12	1
Összesen	1051	100

A legnagyobb számot kitevő folyóiratcikk-irodalom szóródását az 1. táblázat adatai jellemzik.

1. táblázat

A folyóiratok és folyóiratcikkek számának megoszlása a folyóiraontonként közölt cikkek száma szerint

A folyóiratcikkek száma folyóiraontonként	A folyóiratok száma	A folyóiratcikkek száma
1	138	138
2	23	46
3	10	30
4	3	12
5 vagy több	19	392
Összesen	193	618

A legtöbb on-line irodalomkereséssel foglalkozó cikket a *Journal of Chemical Information and Computer Sciences* (79), a *Journal of the American Society for Information Science* (46) és az *Information Processing and Management* (44) közölte.

A folyóiratcikkek szóródása ezen a területen némileg eltér a Bradford-féle törvénytől. A szóródás nagyobb és ennek megfelelően más az előre megállapítható övezetek aránya is. Több az egy-egy cikket közlő folyóiratok száma és több azoknak a száma is, amelyek a Bradford-törvény szerint a szakterület magjához tartoznak. Ennek magyarázata abban kereshető, hogy 1977-ig nem volt olyan lap, amely kizárólagosan az on-line kereséssel

2. táblázat

A szerzők számának megoszlása cikkeik száma szerint

A cikkek száma	A szerzők száma	%
1	800	75,4
2	159	15,0
3	44	4,2
4	26	2,5
5	8	0,8
6	9	0,8
7	5	0,5
8	4	0,4
10	1	0,1
13	1	0,1
20	1	0,1
24	1	0,1
Összesen	1059	100,0

foglalkozott volna. Ekkor indult meg az *On-Line* és az *On-Line Review*, s ezek bizonyos témakonzentráló hatása máris jelentkezik. A téma interdiszciplináris természetének megfelelően a különböző szakterületek lapjaiban azonban előreláthatólag a jövőben is találkozhatunk on-line információkeresési cikkekkel.

A két bibliometriai vizsgálatnak alávetett bibliográfiában összesen 1059 szerzőt találtak (2. táblázat).

A legtöbb új szerző 1976-ban és 1977-ben jelentkezett.

Az on-line információkeresés viszonylag új diszciplína, mely a bibliometriai vizsgálat megállapítása szerint egészséges, vibráló és stimuláló terület.

/HAWKINS, D. T.: Bibliometrics of the on-line information retrieval literature = On-Line Review, 2. köt. 4. sz. 1978. p. 345–352./

(Balázs Sándor)

Információkeresés öt adatbázisban

A Ringdoc felhasználók 1978. április 10–11-én Londonban tartott értekezletén dr. Gruch és dr. Nubling, az E. Merck német gyógyszeripari vállalat munkatársai ismertették tanulmányukat, amely öt adatbázisban (BIOSIS, Chemical Abstracts, Excerpta Medica, Medlars, Ringdoc) végzett keresés eredményeit hasonlítja össze.

Az összehasonlítást két kérdésre alapozták:

C kérdés: a Cimetidinről szóló cikkek kikeresése;

R kérdés: a Ribostamycinről szóló cikkek kikeresése.

Három adatbázisban nem csak egy, hanem két rendszer útján is kerestek:

a BIOSIS-ban az SDS (Space Documentation Service = Űrkutatási Dokumentációs Szolgálat) és a DIMDI (Deutsches Institut für Medizinische Dokumentation und Information = Német Orvostudományi Dokumentációs és Információs Intézet) rendszerrel;

a Chemical Abstracts-ben egyrészt az SDS útján, másrészt manuálisan;

a Ringdoc-ban való keresésre a Merck vállalat házon belüli rendszerét, valamint az SDS-t vették igénybe.

Az Excerpta Medica-hoz a Hoechst on-line rendszert, a Medlars-hoz a DIMDI rendszerét használták.

Az 1. táblázat a releváns tételek adatbázisok szerinti megoszlását szemlélteti.

1. táblázat

A releváns tételek megoszlása adatbázisok szerint

Adatbázis	C kérdés	%	R kérdés	%
Összes output	282	100	123	100
BIOSIS–DIMDI	48	17	22	17
BIOSIS–SDC	–	–	23	18
BIOSIS összesen	48	17	25	20
Chemical Abstracts, manuális	–	–	42	34
Chemical Abstracts–SDC	–	–	33	27
Chemical Abstracts, összesen	–	–	45	37
Excerpta Medica–Hoechst	207	73	67	54
Medlars–DIMDI	60	21	25	20
Ringdoc–Merck	115	41	43	35
Ringdoc–SDC	145	51	48	39

2. táblázat

A releváns tételek megoszlása adatbázisok kombinációiban

Adatbázisok kombinációi	C kérdés	%	R kérdés	%
Összes output	282	100	123	100
5 adatbázisban	–	–	4	3
4 adatbázisban	13	5	5–8	4–7
3 adatbázisban	21–32	7–11	6–11	5–9
2 adatbázisban	17–91	6–32	9–22	7–18

Megjegyzés:

az értékhatarok a releváns tételek minimális és maximális számát adják adatbázisok különféle kombinációira.

Az adatbázisok átfedéseiről a 2. táblázat ad képet.

A felmérés alapján a szerzők a következő következtetésekre jutottak:

öt adatbázisban való keresés nem adott jobb eredményt, mint négy, sőt három adatbázis optimális kombinációja;

két adatbázisban való keresés esetén a legjobb kombinációt a Ringdoc és az Excerpta Medica (az R kérdés esetén a releváns tételek 76%-a), valamint az Excerpta Medica és a Chemical Abstracts (az R kérdés esetén a releváns tételek 77%-a) adja;

egy adatbázisban történő kereséshez legjobb az Excerpta Medica, majd a Ringdoc (1. táblázat).

A Ringdoc második helye még értékesebbnek tűnik, ha figyelembe vesszük, hogy az Excerpta Medica tízszer annyi folyóiratot dolgoz fel, mégis csak 30%-kal több releváns tételt ad, mint a Ringdoc.

/Search corner = On-Line Review, 2. köt. 2. sz. 1978. p. 122–123./

(Novák István)

VIHAR AZ EURONET KÖRÜL

Információs háború az USA és más iparilag fejlett államok között

A címben szereplő fogalom arra az egyre növekvő ellentétre utal, amely nemzetközi szinten – különösen az EURONET üzembeállítása óta – az információs és kommunikációs szektorban tapasztalható. A konfliktus oka az Egyesült Államok jelentős előnye a modern információs technika fejlesztése és alkalmazása területén, vagy pontosabban ennek az előnynek világszerte tapasztalható

maximális kiaknázása. Az USA ugyanis nemcsak belföldön fejleszti és hasznosítja magas szintű információs technikáját, hanem multinacionális információs vállalatokon keresztül is befolyásolja más államok tájékoztatásügyét. A kiterjesztett információs szolgáltatás, egyéb előnyei mellett, gazdasági hatalmat is biztosít, és ez a körülmény egyre gyakrabban idéz elő politikai és jogi ellentéteket más államokkal. A problémával több cikk, jelentés, konferencia, tanulmány stb. foglalkozott.

1978. január 15-én jelent meg a Washington Post c.